

Skördeprognos för spannmål och oljeväxter 2009

Crop production forecast for cereals and oilseed crops in 2009

I korta drag

Högsta totalskörden för oljeväxter på över 15 år
Totalskörden för oljeväxter uppskattas bli ca 0,3 miljoner ton vilket är en ökning med ca 32 % jämfört med genomsnittet för de fem senaste åren. Ökningen förklaras av att den odlade arealen för oljeväxter har ökat.

Den totala spannmålsskörden för 2009 uppskattas bli ca 5,4 miljoner ton. Detta är ca 4 % högre än förra årets skörd och ca 8 % högre än den genomsnittliga skörden de senaste fem åren. För alla spannmålsgrödor utom blandsäd, havre och vårkorn beräknas totalskörden bli högre än 2008.

Den högre totalskörden för spannmål kan förklaras av att de flesta grödor uppskattas få en bättre hektarskörd än förra året samtidigt som de odlade arealerna för alla höstgrödor, som har hög avkastning i kg per hektar mätt, ökat mellan åren 2008 och 2009.

Vädret har varit växlande under växtperioden. Det kom mindre nederbörd än normalt under årets två första månader medan temperaturen varit normal i stort sett i hela landet. Våren präglades av varm väderlek vilket borde gynna såtidpunkten för vårgrödorna. Däremot regnade det lite mindre under samma period så tillväxten kan ha hämmats på vissa håll. Förutom i de sydligaste delarna av landet har det sedan i juli kommit mer regn än normalt i hela Sverige. Lokalt har detta lett till översvämningar som i sin tur kan ha bidragit till negativa effekter på skördenivån på dessa platser. Men generellt har väderförhållandena varit gynnsamma för spannmål och oljeväxter under året.

Prognoserna är gjorda utifrån en metod som utvecklats vid Jordbruksverket och som baseras på statistiska samband mellan tidigare års väderdata och skördar. I modellen används de vädervariabler som bäst förklarar variationerna i hektarskördarna. I beräkningarna används även väderdata samt odlade arealer för 2009. Prognoserna bygger på att årets väder från augusti och framåt är som under ett normalår. Skulle vädret från augusti och framåt avvika avsevärt från normalåret kan skillnaderna mellan prognoserna och de verkliga skördarna bli stora. Beräkningarna har endast gjorts totalt för hela landet varför regionala uppgifter inte redovisas.

Jimmie Enhäll, 036 – 15 63 42
statistik@sjv.se

Statistiken har producerats av Statens Jordbruksverk, som ansvarar för officiell statistik inom området.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Hektarskördar	3
Totalskördar	4
Fakta om statistiken	5
Detta omfattar statistiken	5
Så görs statistiken	5
Prognosmetod	5
Skördens beroende av vädret	5
Väderförhållandena 2009	5
Statistikens tillförlitlighet	6
Felkällor	6
Föregående års prognoser	7
Bra att veta	8
Elektronisk publicering	8
In English	9
Summary	9
Yield	9
Total production	9
List of terms	9

Statistiken med kommentarer

I detta Statistiska meddelande redovisas resultatet av skördeprognoser 2009 avseende spannmål och oljeväxter. Preliminär skördestatistik 2009 kommer att redovisas på riksnivå i november och på länsnivå i december 2009. Definitiva resultat kommer att redovisas under våren 2010.

Hektarskördar

Prognoser för hektarskördar år 2009 presenteras i tablå A. Dessa jämförs med hektarskördarna 2008 och med genomsnittliga hektarskördar för de senaste fem åren enligt den definitiva skördestatistiken. Enligt prognoserna blir årets hektarskördar för spannmålsgrödorna mellan 0,5 % (vårkorn) och 17 % (vårvede) högre än 2008 års hektarskördar förutom för höstråg och rågvete där hektarskörderna beräknas minska med 4 % respektive 2 %. Jämfört med de genomsnittliga hektarskördarna för de fem senaste åren beräknas 2009 års hektarskördar bli mellan 2 % och 11 % högre för samtliga spannmålsgrödor.

Beträffande oljeväxter beräknas årets hektarskördar bli högre än 2008 års skördar för höstraps och höstrybs. Hektarskördarna för Våraps och vårrybs förväntas däremot att bli ca 5 % lägre än 2008. Jämfört med genomsnittet för de senaste fem åren beräknas hektarskörderna bli lägre för alla oljeväxter utom höstraps där hektarskörderna beräknas bli ca 8 % över genomsnittet.

Vädret har varit växlande under växtperioden. Det kom mindre nederbörd än normalt under årets två första månader medan temperaturen varit normal i stort sett i hela landet. Våren präglades av varm väderlek vilket borde gynna såtidpunkten för vårgrödorna. Däremot regnade det lite mindre under samma period så tillväxten kan ha hämmats på vissa håll. Förutom i de sydligaste delarna av landet har det sedan i juli kommit mer regn än normalt i hela Sverige. Lokalt har detta lett till översvämningar som i sin tur kan ha bidragit till negativa effekter på skördenivån på dessa platser. Men generellt har väderförhållandena varit gynnsamma för spannmål och oljeväxter under året.

Prognoserna bygger på att årets väder från augusti och framåt är som under ett normalår. Skulle vädret från augusti och framåt avvika avsevärt från normalåret kan skillnaderna mellan prognoserna och de verkliga skördarna bli stora. Modellen säger inte heller något om kvaliteten på de grödor som skördas.

Tablå A. Hektarskörd, kg/ha

Gröda	Prognos 2009	Hektarskörd 2008	Genomsnitt 2004–2008
Höstvede	6 470	6 440	6 270
Vårvede	4 730	4 030	4 440
Höstråg	5 870	6 140	5 500
Höstkorn	6 010	5 640	5 420
Vårkorn	4 510	4 150	4 150
Havre	4 070	3 680	3 840
Rågvete	5 480	5 600	5 210
Blandsäd	3 290	3 080	3 210
Höstraps	3 520	3 340	3 250
Våraps	1 910	1 980	1 940
Höstrybs	1 800	1 720	1 820
Vårrybs	1 280	1 440	1 390

Totalskördar

Prognosen för den totala skörden för respektive gröda beräknas genom att multiplicera den prognostiserade hektarsköörden med den totala grödarealen. De arealer som används är hämtade från Jordbruksverkets administrativa stödregister i juni 2009. De i beräkningarna använda grödarealerna är de som redovisas i det statistiska meddelandet Jordbruksmarkens användning 2009, preliminära uppgifter (JO 10 SM 0902) som publicerades den 25 juni. Detta innehåller gröduppgifter som lämnats av de jordbrukare som ansökt om arealersättning. De preliminära och definitiva skördeuppskattningarna för år 2009 kommer också att beräknas utifrån stödregistret, även om arealerna troligtvis kommer att ändras något då de blir definitiva.

Totalt beräknas spannmålssköörden bli ca 5,4 miljoner ton för år 2009 vilket är ca 4 % högre än förra årets skörd och ca 8 % högre än genomsnittssköörden för de senaste fem åren 2004–2008. Arealerna för höstkorn har ökat markant de senaste åren och i år förväntas höstkornssköörden bli nära tre gånger så stor som femårsnittet. Den totala ökningen för spannmålssköörden beror till största delen på att de flesta grödor uppskattas få en bättre hektarskörd än förra året samt att arealen för grödor med hög avkastning i kg per hektar räknat har ökat sen 2008.

Under de senaste åren har arealerna med oljeväxter kontinuerligt ökat, så även mellan 2008 och 2009 (+10 %). I hektar räknat är det rapsarealerna som står för ökningen. Denna arealökning tillsammans med att hektarsköörden för höstrapsen förväntas öka med ca 5 % förklarar att den totala skörden för oljeväxter förväntas stiga med ca 15 % mellan 2008 och 2009. Inte sedan 1993 har den totala skörden för oljeväxter varit så hög.

Tablå B. Hektarskörd, areal och total skörd år 2008

	Ha-skörd		Total skörd (tusen ton)		
	Prog. 2009 Kg	Prel. 2009 Ha	Prog. 2009	2008	Genomsnitt 5 år ¹
Höstvete	6 470	327 517	2 119	2 005	2 001
Vårvete	4 730	48 391	229	198	216
Höstråg	5 870	36 728	215	169	134
Höstkorn	6 010	18 455	111	58	38
Vårkorn	4 510	350 058	1 577	1 613	1 463
Havre	4 070	197 839	805	820	801
Rågvete	5 480	54 067	296	274	270
Blandsäd	3 290	16 043	53	58	66
Summa spannmål		1 049 098	5 405	5 195	4 988
Höstraps	3 520	69 189	242	206	151
Våraps	1 910	28 334	53	48	65
Höstrybs	1 800	377	1	1	2
Vårrys	1 280	2 142	3	4	8
Summa oljeväxter		100 042	299	259	226

¹ Genomsnittet är beräknat utifrån faktiska skördar och hänsyn är inte tagen till att det var betydligt större arealer med spannmål och lägre arealer med oljeväxter i början av perioden.

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Årligen presenteras uppskattningar av skörden för de viktigare grödorna. Dessa uppskattningar har de senaste åren gjorts utifrån intervjuundersökningar efter att tidigare ha byggts på objektiva mätningar av skörden på olika provytor. Preliminära resultat från dessa intervjuundersökningar publiceras under nov/dec och definitiva resultat under våren nästkommande år.

Då det finns ett behov av skördeinformation som kan redovisas vid ett tidigare tillfälle, har Jordbruksverket utvecklat en prognosmetod för att uppskatta skörden av olika grödor utifrån väderdata och tidigare års skördar. Metoden bygger på statistiska regressionsmodeller där skördarna för olika grödor beskrivs som funktioner av olika mått på väder. Modellerna tar hänsyn till skörde- och väderdata från januari 1965 till och med sommaren 2009.

De grödor som skördeprognosen omfattar är: höstvet, vårvete, höstråg, höstkorn, vårkorn, havre, blandsäd, rågvete, höstraps, vårraps, höstrybs och vårrybs.

Så görs statistiken

Prognosmetod

Som underlag för prognoserna har skördedata på länsnivå (med nuvarande länsindelning omfattande 21 län) och väderdata från 11 väderstationer använts. Väderdata utgörs av månadsmedelvärden för medeldygnstemperaturen och månadsvärden för nederbörden för månaderna januari-oktober 1965–2008 och januari-juli 2009. För varje län och för varje gröda som odlas i någorlunda omfattning i respektive län tas en regressionsmodell fram som beskriver det statistiska sambandet mellan väderdata och hektarskörd. Dessa prognoser viktas sedan samman till en genomsnittlig hektarskörd för riket. Resultat presenteras enbart på riksnivå då prognoserna på länsnivå är alltför osäkra för att särskilt redovisas. Eftersom väderdata för månaderna augusti till oktober innevarande år inte finns tillgängliga vid prognostillfället antas att temperatur och nederbörd dessa månader blir ”normala”.

Skördens beroende av vädret

Det kan konstateras att sambandet mellan skörd och väder är komplext, kanske alltför komplext för att på ett någorlunda enkelt sätt kunna sammanfattas i matematiska modeller. Ett problem är att avgöra vilka vädervariabler som påverkar en viss gröda i ett visst län och hur detta samband är beskaffat. Dataanalys visar att de vädervariabler som statistiskt sett har störst samband med skörden av höstsådda grödor är vädret i början på året (februari och mars) och då främst medeldygnstemperaturen. De variabler som förklarar variationer i avkastning av vårsådda grödorna är framförallt temperaturen i mars, juni och juli och nederbörden från april till juli. Om det är relativt torrt och varmt i mars/april så påverkar det såtidpunkten för vårgrödorna vilket i sin tur bidrar till hur lång tillväxttid grödan får. Lång tillväxttid ger historiskt en högre hektarskörd.

Väderförhållandena 2009

Följande tabell visar hur nederbörden och temperaturen varit under 2009 jämfört med genomsnittet under de föregående 40 åren. För att få jämförbarhet mellan olika typer av väderdata beskrivs dessa i formen (v-m)/s där v är årets

väderdata, m är medelvärdet över de senaste 40 åren och s är standardavvikelsen. Värdet 0 betyder att variabeln i år är lika med genomsnittet under de senaste 40 åren. Plusvärden betyder att årets variabelvärde är större än normalt och minusvärden betyder på motsvarande sätt att årets variabelvärde är mindre än normalt.

För de 11 väderstationerna har väderutfallet varit som följer.

Tablå C. Normerad skillnad mellan årets väderdata och genomsnittsdata under de föregående 40 åren

Station/väder- variabel							
Temperatur	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmö	0,0	-0,1	0,5	2,2	0,4	-0,9	1,1
Ullared	-0,1	-0,4	0,1	2,1	-0,4	-0,7	0,2
Växjö	0,1	-0,2	0,1	2,3	-0,2	-0,8	0,1
Visby	0,3	0,0	0,2	1,7	0,3	-0,9	0,2
Skara	0,3	-0,2	0,3	2,2	0,2	-0,4	0,4
Norrköping	0,3	0,1	0,3	2,0	0,6	-0,9	-1,4
Örebro	0,3	-0,3	0,0	1,9	-0,3	-0,6	0,4
Uppsala	0,4	0,1	0,3	2,2	1,1	-0,7	0,5
Söderhamn	0,4	-0,7	0,0	1,5	1,7	-0,8	0,1
Sundsvall	0,6	-1,0	0,2	1,0	1,7	-0,3	-0,3
Lycksele	0,5	-1,1	0,3	0,8	1,3	-0,3	-0,3
Nederbörd	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Malmö	-0,8	0,4	0,0	-1,3	0,5	0,1	-0,6
Ullared	0,1	-0,3	-0,3	-1,5	1,4	0,1	0,8
Växjö	-1,2	-0,3	-0,2	-1,6	0,3	0,9	0,3
Visby	-0,3	-0,7	-0,1	-1,1	1,6	0,8	2,8
Skara	-1,5	-0,3	0,2	-1,4	-0,2	-0,3	3,2
Norrköping	-1,1	-0,4	0,6	-1,6	0,6	-0,5	1,2
Örebro	-1,0	-0,1	0,9	-1,2	0,0	0,5	2,2
Uppsala	-0,7	-0,2	-0,3	-1,4	0,2	2,1	1,7
Söderhamn	-0,1	-0,1	0,0	-1,0	-0,8	0,9	2,3
Sundsvall	-0,3	1,0	-0,1	-0,9	-0,5	-0,4	1,9
Lycksele	-0,9	0,2	-1,3	0,2	0,3	-1,1	1,6

Året 2009 började med rätt normala temperaturförhållanden för att sedan i april månad bli varmare än normalt och i norr fortsatte det även in i maj. Därefter övergick temperaturen till mer normala förhållanden i juni och juli för nästan hela landet. Nederbörden under årets två första månader var mindre än normalt i nästan hela Sverige. Under april regnade det mindre än normalt i stort sett hela landet för att sedan i juli regna betydligt mer i hela Sverige utom längst i söder.

Statistikens tillförlitlighet

Felkällor

Precis som för de flesta andra prognoser finns det problem och källor för osäkerhet även i denna prognosmetod. Några av dessa är:

- De gjorda prognoserna bygger på verkliga uppgifter av väderdata fram till och med juli år 2009. För efterföljande månader har årets väderdata satts till normalvärden, vilket gör att prognoserna kan slå fel om årets väder i augusti och september skiljer sig markant från normalåret.
- Antalet väderstationer är betydligt färre än antalet län vilket gör att vädret vid vissa stationer får representera vädret i flera län. Naturligtvis kan detta påverka resultaten betydligt då förhållandena kan skilja sig åt både inom

och mellan län. Samtidigt har vissa stationer lagts ner och vissa har tillkommit sedan 1965 vilket gör att alla tidsserier inte utgörs av data från en station utan har tagits fram utifrån olika stationer.

- ♦ Modellen med de vädervariabler som används, månadsmedelvärdet för medeldygnstemperaturen och månadsvärde för nederbörden, tar inte hänsyn till hur temperatur och nederbörd fördelar sig över månaden. Om exempelvis nederbörden kommit under en kort period en månad påverkar detta skörden annorlunda än om nederbörden varit jämnt utspridd över månaden.
- ♦ Metoden för de skördeuppskattningar som presenteras varje år och som ligger till grund för de studerade sambanden mellan skörd och väder som prognosmodellerna bygger på, har inte varit densamma under hela perioden. Tidigare baserades dessa skördeuppskattningar främst på provtagningar i fält medan de sedan 1998 baseras på telefonintervjuer. Som en följd av bytet av metod för skördeuppskattningar, från provtagning till intervjumetod, har hektarskörden fått en något annorlunda innebörd. När statistiken baserades på skörden från provytor avsåg hektarskörden skörd per besådd area. När uppgifterna nu hämtas från lantbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan. Det skulle i så fall ge en något lägre hektarskörd. De prognosmetoder som använts här blir något osäkrare om nivån på den faktiska skörden ändrats till följd av metodbyte.

Föregående års prognoser

För att belysa osäkerheten i skördeprognoserna redovisas i följande tabeller den procentuella skillnaden mellan publicerade prognoser och utfallet av de definitiva skördeskattningar.

Tablå D. Skillnader i hektarskörd mellan tidigare års prognoser och utfall av skördeuppskattningar, %

Gröda	2004	2005	2006	2007	2008
Höstvete	5	-6	0	6	2
Vårvete	11	3	18	8	18
Höstråg	-4	2	1	-3	-7
Höstkorn	3	-4	12	12	0
Vårkorn	4	4	12	-2	6
Havre	5	2	3	-3	7
Rågvete	-1	-8	-1	3	-5
Blandsäd	-5	-2	5	5	5
Höstraps	-19	-13	-11	19	-10
Vårraps	-15	2	13	0	-2
Höstrybs	-23	-10	19	27	11
Vårrybs	-3	12	32	11	-3

Tablå E. Skillnader i totalskörd mellan tidigare års prognoser och utfall av skördeuppskattningar, %

Gröda	2004	2005	2006	2007	2008
Höstvete	6	-5	1	6	2
Vårvete	12	4	19	10	21
Höstråg	-3	3	3	3	-6
Höstkorn	4	3	24	14	3
Vårkorn	5	7	14	0	8
Havre	8	8	9	-1	9
Rågvete	0	-6	2	3	-4
Blandsäd	-19	-25	-19	-14	-14
Summa spannmål	6	1	6	3	5
Höstraps	-17	-12	-10	19	-8
Vårrops	-16	2	14	0	-1
Höstrybs	-19	-7	34	31	19
Vårrys	-2	11	28	11	-2
Summa oljevaxter	-16	-6	-2	14	-7

För höstkorn, rågvete, blandsäd och höstrybs baseras inte prognoserna direkt på väderdata då skördeuppskattningar inte gjorts under en tillräckligt lång period. Prognoserna för dessa grödor baseras istället på vilka samband de har med andra grödor. Detta förklarar de något högre avvikelserna för just dessa grödor.

Prognosen för spannmål 2008 stämde rätt bra (överskattning med 5 % totalt) mot de definitiva skördeuppskattningar, medan prognosen för oljevaxter innebar en underskattning på 7 %. En studie av enskilda grödor visar att prognosen såväl överskattar som underskattar de definitiva totalskördarna.

Bra att veta

I november redovisas preliminära skörderesultat på riksnivå, med ett urval av ca 1 000 lantbrukare som undersökningsunderlag.

I början av december redovisas preliminär skörd av matpotatis och potatis för stärkelse.

Preliminär skörd av spannmål, ärter och oljevaxter med redovisning på län, produktionsområden och riksnivå baserade på hela urvalet (drygt 4 000 lantbruk) redovisas i mitten av december.

Definitiva uppgifter om 2009 års grödarealer redovisas under 1:a kvartalet 2010.

Definitiva resultat från skördeundersökningar 2009 redovisas under 2:a kvartalet 2010.

Elektronisk publicering

Detta statistiska meddelande finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats <http://www.sjv.se> under Statistik samt på SCB:s webbplats <http://www.scb.se> under Jord- och skogsbruk, fiske.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild [Beskrivning av statistiken](#).

In English

Summary

This report provides forecasts for 2009 concerning the yields per hectare and total production of cereals and oilseed crops. The results are presented for all of Sweden.

Yield

According to the forecast the yields per hectare of cereals are expected to be between 0.5 % and 17 % higher than the yields for 2008 except for Winter rye and Triticale that are expected to be respectively 4 % and 2 % lower than 2008. Compared to the average yields for the last five years, the yield per hectare for the all cereals are expected to be up to 2–11 % higher.

For oilseed crops the forecasts of the yields per hectare are higher than 2008 for Winter rape and Winter turnip rap. Only Winter rape are expected to be higher than the average yield per hectare for the last five years.

Total production

The forecast of the total production of cereals is 5.4 million tons for 2009, which is about 4 % higher than 2008 and 8 % higher than the average the years 2004–2008. One of the reason for this higher production is that the area for the crop with high yield per hectare has increased from 2008.

The area of oilseed crops in Sweden is steadily increasing. The increase in combination with this years increase in yield per hectare for Winter rape is the reason that the total production of oilseeds is expected to be about 32 % higher than the average for the last five years.

List of terms

Areal	Area
Blandsäd	Mixed grain
Genomsnitt	Average
Gröda	Crop
Havre	Oats
Hektarskörd	Yield per hectare
Höstkorn	Winter barley
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höstvete	Winter wheat
Normskörd	Standard yield
Oljeväxter	Oilseed crops
Prognos	Forecast
Rågvete	Triticale
Spannmål	Cereals
Total skörd	Total production
Vårkorn	Spring barley
Vårrops	Spring rape
Vårrys	Spring turnip rape
Vårvete	Spring Wheat